

Динко Давидов

СЕНТАНДРЕЈА

Српске Повеснице

Дар књига Епархији будимској,
Српска академија наука и уметности,
Министарство културе Србије
и Влада АП Војводине

Динко Давидов

АНДРЕЈА

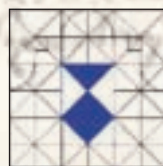
Српске Повеснице

СРПСКА
АКАДЕМИЈА
НАУКА И
УМЕТНОСТИ

ПРОМЕТ

ПОКРАЈИНСКИ
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ
СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ
ВОЈВОДИНЕ

УКРАСНИ ЗАВРШЕТАК ПОТРБУШНОГ ЛУКА НА ЗИДУ САБОРНЕ ЦРКВЕ

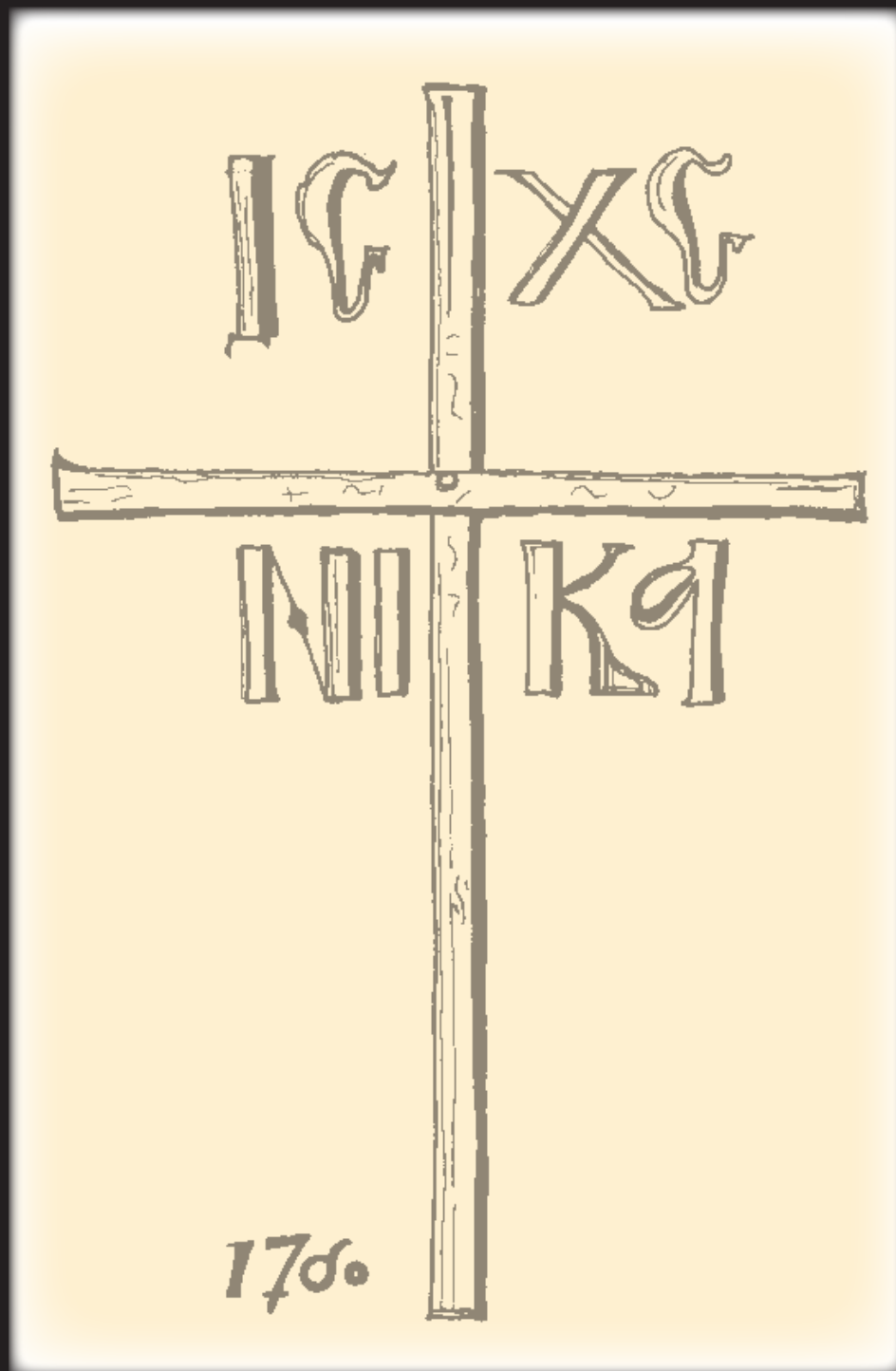
Посвета

*Мојој Зорици, која се радовала **Сенџандреји српске ђовеснице** – а на моју дубоку ђуђу – уснула је ђре ђојаве књђе.*

Зорица је историђар уметности и мој непосредни и сђални сарадник у историђивачким ђословима, ђосебно у Сенџандреји. Никада нећу заборавити наше огласке у сенџандрејске цркве, ђомно разђледање икона на олђарским ђређрадама, наш рад у Музеју и Архиву Еђархије будимске – ђо је делом осђало и у ђеним бележницама. На улицама сенџандрејским, ђоред сђарих фасада, ђекли су наши разђовори о неђдашњој Сенџандреји, коју смо ђада оживљавали.

Зорица је читала ову књђу у рукођису, ђредлађала измене и дођуне, одабирала ликовне ђрилође уметничких дела. – И ђада смо се надали да ћемо нашу књђу ускоро разђледађи...

И овде објављено „Предисловије“ Зорица је недавно читала. Будући да ђо није историђскоуметничка сђудија ђиђао сам је да ли да ђакав неђђичан ђекстђ објавим у неком часођису или у овој књђи. – Зорица ми је ођширно казивала о ђоме ђиђа мисли, а ја овде мођу да осђавим само једну ђену речениђу: „Овој Твојој узбудљивој ђричи о Чарнојевићевој сеоби – од Пећке ђађријариђије до Сенџандреје – месђо је баш у сенџандрејској књђи“.

Цртеж крста са криптограмом на полеђини целивајуће иконе непознатог зографа (1760)

Сентандреја била је негда Фарос,
свeтилник српства...

Јаша Иђајковић (1886)

СИЮ ИКОНУ
ЕКЪПІ БІРА
ОЦУ И МАТЕРИ
ЗА ДУШУ И МЕТУ #)
ПЪ: ЦРКВ
БУДИМИРСКУ

„Силу икону искупи бира оцу и матери за душу и мету у цркву будимирску“,
запис на икони Свети Јован Крститељ (1720) из села Будимира, сада у Музеју Епархије будимске.

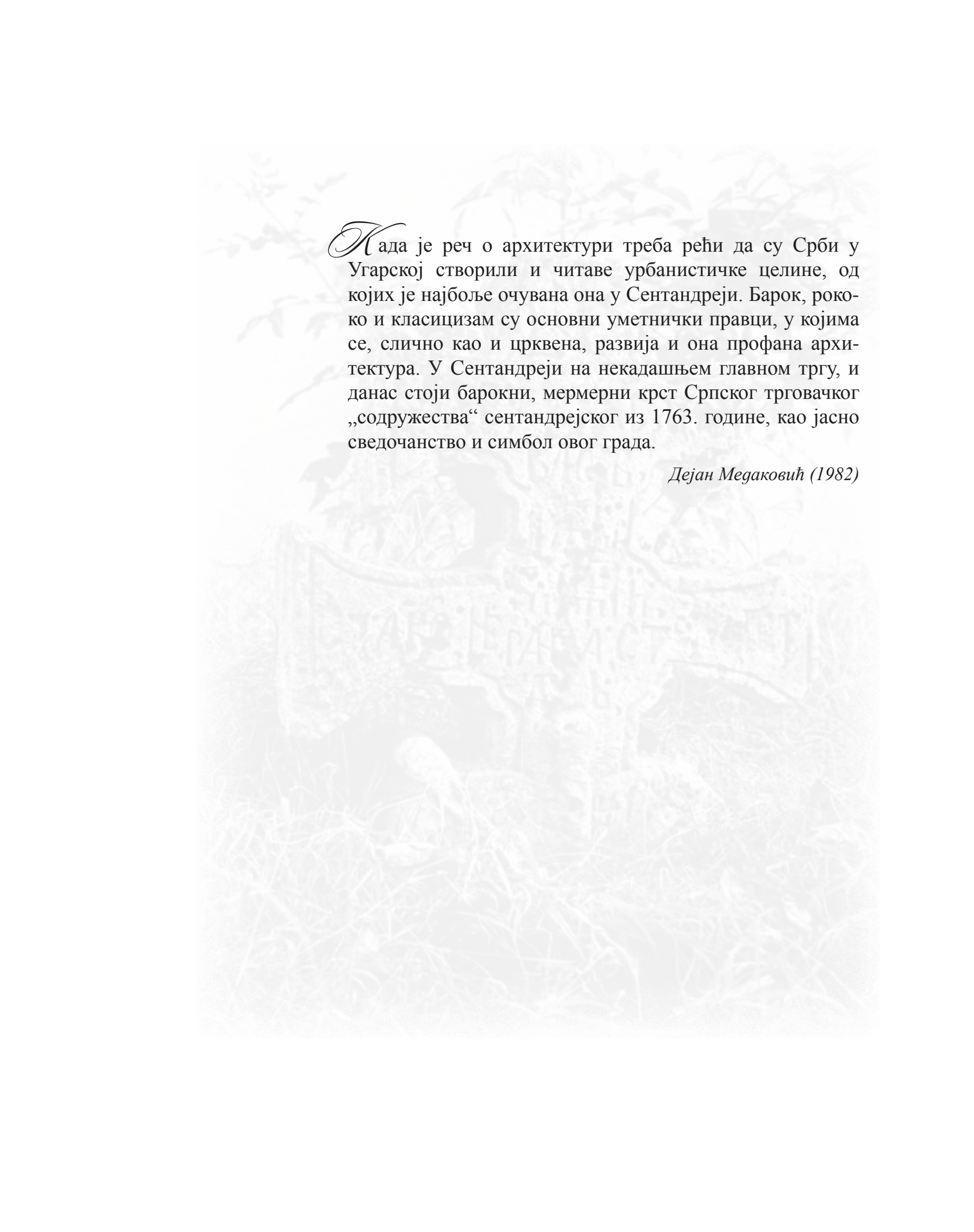
Нема два места која су више слична него Сентандреја и Хиландар, иако се чини да нису ништа налик. Нигде није српски барок, у светлости слободног живота, чист као у Сентандреји, ни српски средњи век, кроз византијску и медитеранску културу, жив као у Хиландару...

Сентандреја је на супротној географској тачки, одјек Хиландара. Високи звоници њених китњастих цркава, ковано гвожђе на капијама, иконостаси, столови, певнице, надгробне плоче, гробови, световне грађевине са забатима, тремовима и косим црвеним крововима, чине од ње најранију и највећу творевину барокнога стила. Сентандреја на Дунаву усред Мађарске, и Хиландар на Јегејском мору у Грчкој, јединствена су два примера грандиозних споменика које је један народ подигао у туђој земљи, ван својих државних граница.

Милан Кашанин (1966)

Надгробни крст на гробљу у Сентандреји – Раб Божији Станко, 1741.

Када је реч о архитектури треба рећи да су Срби у Угарској створили и читаве урбанистичке целине, од којих је најбоље очувана она у Сентандреји. Барок, рококо и класицизам су основни уметнички правци, у којима се, слично као и црквена, развија и она профана архитектура. У Сентандреји на некадашњем главном тргу, и данас стоји барокни, мермерни крст Српског трговачког „содружества“ сентандрејског из 1763. године, као јасно сведочанство и симбол овог града.

Дејан Мегаковић (1982)